

ΘΕΜΑ 16^ο
(ΞΕΝΟΦΩΝ, ΙΕΡΩΝ, 4,6-7)

Εἰ δὲ σὺ οἶει ὡς πλείω ἔχων τῶν ἰδιωτῶν κτήματα ὁ τύραννος διὰ τοῦτο καὶ πλείω ἀπ' αὐτῶν εὐφραίνεται, οὐδὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, ὡς Σιμωνίδη, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἀθληταὶ οὐχ ὅταν ἰδιωτῶν γένωνται κρείττονες, τοῦτ' αὐτοὺς εὐφραίνει, ἀλλ' ὅταν τῶν ἀνταγωνιστῶν ἦττους, τοῦτ' αὐτοὺς ἀνιᾶ, οὕτω καὶ ὁ τύραννος οὐχ ὅταν τῶν ἰδιωτῶν πλείω
5 φαίνεται ἔχων, τότε εὐφραίνεται, ἀλλ' ὅταν ἐτέρων τυράννων ἐλάττω ἔχη, τούτῳ λυπεῖται· τούτους γὰρ ἀνταγωνιστὰς ἠγεῖται αὐτῷ τοῦ πλούτου εἶναι. οὐδέ γε θάπτον <τι> γίγνεται τῷ τυράννῳ ἢ τῷ ἰδιώτῃ ὧν ἐπιθυμεῖ. ὁ μὲν γὰρ ἰδιώτης οἰκίας ἢ ἀγροῦ ἢ οἰκέτου ἐπιθυμεῖ, ὁ δὲ τύραννος ἢ πόλεων ἢ χώρας πολλῆς ἢ λιμένων ἢ ἀκροπόλεων ἰσχυρῶν, ἃ ἔστι πολὺ χαλεπότερα καὶ ἐπικινδυνότερα κατεργάσασθαι τῶν ἰδιωτικῶν
10 ἐπιθυμημάτων.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1** **Εἰ δὲ σὺ οἶει:** Υποθετική πρόταση με απόδοση το ρ. 'ἔχει'. Ευθύς υποθετικός λόγος του Πραγματικού. **ὡς...εὐφραίνεται:** Ειδική πρόταση ως αντικείμενο στο ρ. 'οἶει'. **πλείω:** δεύτερος τύπος αιτιατικής ενικού του ουδετέρου αντί 'πλείονα', επιθετικός προσδιορισμός στο 'κτήματα'. **ἔχων:** συνημμ. μτχ., επιρρηματική, αιτιολογική. **τῶν ἰδιωτῶν:** γενική συγκριτική. **κτήματα:** αντικείμενο στην μτχ. 'ἔχων'. **πλείω:** ὁ.π., αντικείμενο στο ρ. 'εὐφραίνεται'.
- 2** **ὥσπερ...εὐφραίνει:** μια κλασική μορφή του 'Ανακόλουθου' υφολογικού σχήματος της ελληνικής. Εδώ έχουμε μία αναφορική – παραβολική πρόταση με το ρ. 'εὐφραίνει', το οποίο όμως ενώ όταν η πρόταση ξεκινά, έχει ως υποκείμενό του την ονομαστική 'οἱ ἀθληταί', μετά την παρεμβολή μιας χρονικής, το υποκείμενο αυτό ξεχνιέται και στην θέση του μπαίνει ένα το 'τοῦτο'. Πρόκειται για ένα σχήμα πολύ γνωστό στους Αττικούς συγγραφείς: «οἱ δὲ φίλοι, ἦν τις ἐπίστηται αὐτοῖς χρῆσθαι, ὥστε ὠφελεῖσθαι ἀπ' αὐτῶν, τί φήσομεν αὐτοὺς εἶναι; Ξεν. Οἰκ. 1,14 *Οἱ φίλοι, ἀν κάποιος γνωρίζει νὰ τοὺς μεταχειρίζεται, ὥστε νὰ ὠφελεῖται ἀπὸ αὐτοὺς, τι θα πούμε ὅτι εἶναι αὐτοί;*» όπου θα περιμέναμε η ονομαστική 'οἱ φίλοι' να είναι το υποκείμενο της Κ.Π, και τελικά στην πορεία ξεχνιέται και στην θέση του μπαίνει το ενν. 'ἡμεῖς'.
- 3** **ὅταν...γένωνται:** χρονική – υποθετική πρόταση με 'ὅτε+ἄν+ύποτακτική', και ως απόδοση έχει το ρήμα 'εὐφραίνει' και δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρόν & μέλλον. **ἰδιωτῶν:** γενική συγκριτική. **τοῦτ' αὐτοὺς:** η πρώτη αντωνυμία υποκείμενο και η δεύτερη αντικ. στο ρ. **ὅταν...:** επίσης χρονική - υποθετική πρόταση, στην οποία όμως λείπει το ρ., το οποίο ενν. ως ἴδιο με πριν. **τῶν ἀνταγωνιστῶν:** γενική συγκριτική.

- 4 **ἥττους:** δεύτερος τύπος της ονομαστικής πληθυντικού ‘ἥττονες’ ως συγκριτικός βαθμός του ‘κακός’, κατηγορούμενο. **ὁ τύραννος:** υποκείμενο στα ρήματα ‘εὐφραίνεται’ & ‘λυπεῖται’, τα οποία συνιστούν και τις δυο Κ.Π. τις περιόδου.
- 5 **τούτῳ:** δοτική της αιτίας.
- 6 **τούτους:** υποκείμενο στο απαρέμφατο ‘εἶναι’. **ἀνταγωνιστὰς:** κατηγορούμενο. **αὐτῷ:** δοτική προσωπική – αντιχαριστική, ‘αὐτῷ = γι’ αὐτόν τον ἴδιο’. **τοῦ πλούτου:** γενική αντικειμενική στο ‘ἀνταγωνιστὰς’. **θᾶπτον:** επίρρημα συγκριτικού βαθμού.
- 7 **τῷ τυράννῳ ἢ τῷ ἰδιώτῃ:** α’ και β’ ὅροι συγκρίσεως. Και οι δυο δοτικές προσωπικές. **ᾧν ἐπιθυμεῖ:** αναφορική επιθετική πρόταση. Ολόκληρη η πρόταση λειτουργεί ως γενική διαιρετική στο ‘τι’. Η αντωνυμία ‘ᾧν’ είναι αντικείμενο στο ρ. Τα ρ. επιθυμίας συντάσσονται με γενική.
- 9 **ἃ ἔστι:** αναφορική επιθετική πρόταση. Η σύνταξη είναι Αττική, καθώς το υποκείμενο ουδετέρου γένους είναι στον πληθυντικό και το ρ. στον ενικό. **κατεργάσασθαι:** επιρρηματικό απαρέμφατο της αναφοράς που απαντά πάντοτε μετά από τις συντάξεις ‘χαλεπὸν ἔστι, δίκαιόν ἔστι, ἐπικίνδυνόν ἔστι’, κ.τ.λ. και έχει την έννοια ‘κάτι είναι δύσκολο, δίκιο, επικίνδυνο σε σχέση με κάτι άλλο – ως προς κάτι άλλο’. **τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιθυμημάτων:** το έναρθρο ουσιαστικό σε γενική είναι διαιρετική, και το ενδιάμεσο επίθετο επιθετικός προσδιορισμός.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αν εσύ νομίζει ότι επειδή ο τύραννος έχει περισσότερα αποκτήματα από τους ιδιώτες, γι’ αυτόν τον λόγο απολαμβάνει και περισσότερα πράγματα από εκείνους, το θέμα αυτό δεν είναι έτσι, Σιμωνίδη, αλλά όπως ακριβώς οι αθλητές όχι όταν γίνονται σπουδαιότεροι από τους απλούς πολίτες, αυτό είναι που τους ευχαριστεί, αλλά όταν γίνονται κατώτεροι από τους αντιπάλους τους, αυτό είναι που τους στεναχωρεί, έτσι και ο τύραννος όχι όταν φαίνεται να έχει περισσότερα από τους πολίτες, τότε ακριβώς ευχαριστιέται, αλλά όταν έχει λιγότερα από άλλους τυράννους, γι’ αυτόν τον λόγο λυπάται. Διότι θεωρεί ότι εκείνοι είναι οι αντίπαλοι γι’ αυτόν στην περιουσία του. Και ούτε κάποιο περιστατικό γίνεται στον τύραννο γρηγορότερα απ’ ό,τι στον πολίτη, από αυτά τα οποία επιθυμεί. Διότι ο πολίτης επιθυμεί ένα σπίτι, ένα χωράφι, ή ένα δούλο, ενώ ο τύραννος επιθυμεί πόλεις, μεγάλες χώρες, ή λιμάνια, ή υψηλά οχυρά, τα οποία είναι πιο δύσκολα και επικίνδυνα στο να επιτύχει σε σύγκριση με τις επιθυμίες των πολιτών.